

	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ Кафедра економіки, менеджменту та комерційної діяльності СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
---	---	---

Назва курсу	Міжнародна торгівля та митна діяльність
Викладачі	Солонар Людмила Миколаївна , старший викладач кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності Андрощук Ілона Олександрівна , кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності
Рівень вищої освіти, галузь знань, спеціальність, освітня програма	Рівень вищої освіти: другий (магістерський) Галузь знань: D «Бізнес, адміністрування та право» Спеціальність: D7 «Торгівля» Освітньо-професійна програма: «Підприємництво та торгівля у смарт-середовищі»
Контактний телефон	+38(066)7112647 +38(096)7343224
E-mail	ilonka.tsarenko@gmail.com
Обсяг та ознаки дисципліни	Обов'язкова дисципліна спеціальної (фахової) підготовки, змістових модулів – 2. Форма контролю: екзамен. Загальна кількість кредитів – 3, годин – 90, у т.ч. лекції – 16 годин, практичні заняття – 16 годин, самостійна робота – 58 годин. Формат: очний (offline / face to face) / дистанційний (online). Мова викладання: українська Рік викладання – 2025-2026 навчальний рік
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку, розміщеному в інформаційному ресурсі moodle.kntu.kr.ua; у режимі відео конференцій Zoom, через електронну пошту, Viber за домовленістю.
Пререквізити	Враховуючи послідовність накопичення знань та інформації, дисципліна вивчається після опанування наступних курсів: «Business communication in professional and public activities», «Підприємництво в смарт-середовищі», «Логістичні стратегії в торгівлі та дистрибуції», «Технології управління торговельною діяльністю в диджитал сфері», «Стратегічний та інноваційний розвиток у сфері підприємництва та торгівлі».

1. Мета і завдання дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Міжнародна торгівля та митна діяльність» є формування у здобувачів вищої освіти цілісного розуміння механізмів функціонування світової торговельної системи та митного регулювання в умовах глобалізації й цифрової економіки. Опановуючи курс, студенти набувають знань і практичних навичок щодо організації та здійснення зовнішньоекономічних операцій, використання сучасних інструментів міжнародної торгівлі та цифрових технологій у митній сфері. Дисципліна покликана розвинути здатність застосовувати інноваційні підходи до управління торговельними процесами, забезпечувати відповідність вимогам міжнародних угод і національного законодавства, а також ефективно діяти у багатокультурному бізнес-середовищі.

Завдання вивчення дисципліни:

- опанування теоретичних основ і сучасних концепцій міжнародної торгівлі та митного регулювання в умовах глобалізації та цифрової трансформації;
- формування практичних навичок організації та здійснення зовнішньоекономічних операцій із використанням цифрових інструментів і технологій електронного декларування;
- набуття компетентностей у застосуванні методів аналізу світових ринків, інструментів митної політики та механізмів міжнародних торговельних угод для ухвалення ефективних управлінських рішень;
- вироблення здатності забезпечувати відповідність зовнішньоекономічної діяльності вимогам національного законодавства та міжнародних стандартів, враховуючи ризики й виклики глобального бізнес-середовища;
- ознайомлення з кращими практиками митного адміністрування та організації міжнародної торгівлі в провідних країнах світу й участі України у світових інтеграційних процесах.

2. Результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен отримати:

ІК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі підприємництва та торгівлі або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов і вимог.

Загальні компетентності

- ЗК 1. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації;
- ЗК 2. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- ЗК 5. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

Спеціальні компетентності

- СК 2. Здатність проводити оцінювання продукції, товарів і послуг в підприємницькій та торговельній діяльності;
- СК 3. Здатність до ефективного управління діяльністю суб'єктів господарювання в сфері підприємництва та торгівлі;

СК 4. Здатність до вирішення проблемних питань і прийняття управлінських рішень у професійній діяльності;

СК 8. Здатність до використання знань в системі міжнародної торгівлі, митного регулювання та договірному права, організації діяльності в мультикультурному середовищі з метою ефективного здійснення професійної діяльності.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Адаптуватися та проявляти ініціативу і самостійність в ситуаціях, які виникають в професійній діяльності;

ПРН 2. Визначати, аналізувати проблеми підприємництва і торгівлі та розробляти заходи щодо їх вирішення;

ПРН 5. Професійно, в повному обсязі й з творчою самореалізацією виконувати поставлені завдання у сфері підприємництва та торгівлі;

ПРН 9. Розробляти і приймати рішення, спрямовані на забезпечення ефективності діяльності суб'єктів господарювання у сфері підприємницької та торговельної діяльності;

ПРН 10. Вирішувати проблемні питання, що виникають в діяльності підприємницьких і торговельних структур за умов невизначеності та ризиків;

ПРН 15. Застосовувати знання з міжнародної торгівлі, митного регулювання та договірному права, організації роботи в крос-культурному середовищі для забезпечення ефективності підприємницької та торговельної діяльності у глобалізованому бізнес-просторі.

3. Політика курсу та академічна доброчесність

Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлювати наслідки її порушення.

При організації освітнього процесу в Центральнотраїнському національному технічному університеті здобувачі вищої освіти, викладачі та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу; Положення про організацію вивчення вибіркокових навчальних дисциплін та формування індивідуального навчального плану ЗВО; Кодексу академічної доброчесності ЦНТУ.

4. Програма навчальної дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Завдання
Модуль 1. Міжнародна торгівля в умовах глобалізації та цифрової трансформації			
1	Тема 1. Поняття, сутність і структура міжнародної торгівлі Сутність та еволюція міжнародної торгівлі. Об'єкти й суб'єкти міжнародної торгівлі. Функції та основні характеристики світової торгівлі. Види міжнародних торговельних операцій.	10	Усне опитування. Тестування. Презентації індивідуальних завдань. Вирішення практичних задач та кейсів.
2	Тема 2. Світові торговельні системи та міжнародна торговельна політика Роль і принципи функціонування Світової організації торгівлі (СОТ). Інституційні засади світової торговельної системи.	12	Усне опитування. Тестування. Презентації індивідуальних завдань. Вирішення практичних задач та кейсів.

	Торговельна політика держав: лібералізація vs протекціонізм. Інструменти національної торговельної політики.		
3	Тема 3. Форми міжнародної торгівлі та сучасні механізми їх реалізації Торгівля товарами, послугами, інтелектуальною власністю. Транснаціональні корпорації як ключові гравці світового ринку. Електронна комерція та її вплив на міжнародні торговельні відносини.	12	Усне опитування. Тестування. Презентації індивідуальних завдань. Вирішення практичних задач та кейсів.
4	Тема 4. Цифрова трансформація в міжнародній торгівлі E-commerce і розвиток цифрових торговельних платформ. E-logistics, смарт-контракти та блокчейн у торгівлі. Вплив маркетингів на глобальний ринок. Цифровізація торговельних процесів та її регуляторні аспекти.	10	Усне опитування. Тестування. Презентації індивідуальних завдань. Вирішення практичних задач та кейсів.
Модуль 2. Митна діяльність і регуляторне забезпечення ЗЕД			
5	Тема 5. Організація митної системи в Україні та світі Структура й функції митних органів України. Зарубіжні моделі митного адміністрування. Міжнародні організації у сфері митної діяльності.	10	Усне опитування. Тестування. Презентації індивідуальних завдань. Вирішення практичних задач та кейсів.
6	Тема 6. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності Нормативно-правова база митної справи в Україні. Основні положення Митного кодексу України. Інструменти митної політики держави. Співвідношення митної та торговельної політики.	12	Усне опитування. Тестування. Презентації індивідуальних завдань. Вирішення практичних задач та кейсів.
7	Тема 7. Класифікація, походження та митна вартість товарів Принципи класифікації товарів у системі УКТЗЕД. Практика визначення країни походження товарів та умови преференцій. Методи визначення митної вартості та типові ризики. Документальне підтвердження митної вартості.	12	Усне опитування. Тестування. Презентації індивідуальних завдань. Вирішення практичних задач та кейсів.
8	Тема 8. Митне оформлення та сучасні виклики митної діяльності Застосування міжнародних торгових правил ІНКОТЕРМС в митній діяльності. Електронне декларування, система «єдиного вікна». Автоматизовані системи аналізу ризиків у митній сфері. Митний контроль і аудит, боротьба з контрабандою. Виклики митної діяльності у воєнний час та під час відновлення економіки.	12	Усне опитування. Тестування. Презентації індивідуальних завдань. Вирішення практичних задач та кейсів.
Разом		90	

5. Система оцінювання та вимоги

Протягом семестру здобувач може отримати max. 60 балів, у тому числі: перший рубіжний контроль – 30 балів, другий рубіжний контроль – 30 балів; 40 балів виносяться на іспит. По поточному контролю здобувач може набрати бали за активність на лекційних та практичних заняттях, виявлення рівня підготовки здобувачів із зазначеної теми під час опитування, тестування, презентації індивідуальних завдань, вирішення практичних задач та кейсів.

При виставленні загальної оцінки за іспит враховуються результати навчальної роботи здобувача протягом семестру.

Критерії оцінки іспиту:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який:

- всебічно, систематично і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;

- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;

- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;

- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;

- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;

- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує здобувач, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;

- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;

- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправляє, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач, який:

- в загальному роботу виконав, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;

- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;

- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує здобувач, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;

- виконує завдання, але при рішенні допускає значну кількість помилок;
- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;
- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється студенту, який:

- виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінку «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється студенту, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;

- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;

- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Герчаківський С.Д. Митна справа: навчальний посібник. Тернопіль: Видавництво «Економічна думка», 2020. 290 с.
2. Григорова-Беренда Л.І. Теорія і практика зовнішньої торгівлі: навчальний посібник / Л.І. Григорова-Беренда, М.В. Шуба. 2-ге вид., випр., перероб. і доп. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2023. 136 с.
3. Експертиза та митне оформлення товарів : навч. посіб. для студ. закл. вищ. освіти / А.А. Мазаракі, Н.В. Мережко, Н.В. Калуга, Т.М. Коломієць, Т.А. Караваєв, В.В. Осієвська, С.В. Галько; за ред. А.А. Мазаракі. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019. 368 с. (Серія «Митна справа»).
4. Кузьмін О.Є. Митна справа: підручник / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник, В.О. Терлецька; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т «Львів. політехніка». Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2021. 240 с.
5. Мережко Н.В. Товарна номенклатура зовнішньоекономічної діяльності : підручник / Н.В. Мережко, Н.В. Калуга, Т.А. Караваєв. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019. 312 с. (Серія «Митна справа»).
6. Митна справа: Збірник завдань [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спеціальності 051 Економіка / Т.В. Іванова ; КПП ім. Ігоря Сікорського. – Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2022. 74 с.
7. Міжнародна торгівля: методичні рекомендації до виконання практичних робіт / уклад.: Л.М. Алавердян, О.В. Романенко. Київ: КНУБА, 2023. 40 с.
8. Міжнародна торгівля: практикум [Електронний ресурс]: навч. посіб. для здобувачів ступеня магістра денної форми навчання за ОПП Міжнародна економіка спеціальності 051 Економіка галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки / КПП ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Корогодова О.О., Моїсеєнко Т.Є. Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського, 2025. 87 с.
9. Міжнародні економічні відносини та світова політика. Частина 1: Навчальний посібник / Лютак О.М., Баула О.В., Галазюк Н.М., Зелінська О.М., Корольчук Л.В., Кравчук П.Я., Урбан О.А., Полянська Т.О. Луцьк: СПД Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф», 2022. 324 с.
10. Міжнародні економічні відносини: навч. посіб. для студ. закладів вищої освіти / Т.В. Орехова, І.В. Хаджинов, М.В. Савченко та ін.; за заг. ред. Т.В. Орехової. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2019. 324 с.
11. Правове регулювання процедур вирішення митних спорів в Україні: Монографія. / Ю.В. Оніщик, К.Е. Абдукадірова; за редакцією доктора юридичних наук, професора Ю. В. Оніщика. Київ: Вид-во Юридика, 2024. 165 с.
12. Практика митного регулювання в ЄС: навчальний посібник / Русак Д.М. К., 2023. 300 с.
13. Сидоров О. А., Фісуненко Н. О., Альошина Т. В. Світова економіка та міжнародні економічні відносини: підручник; кол. авторів; за заг. ред. д. е. н. Фісуненко П. А. Дніпро: Арт-Прес, 2023. 400 с.

Додаткові:

14. Андрощук І.О., Музиченко А.С. Протекціонізм в Україні: вплив на ринкові відносини з країнами-партнерами. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*, вип. І (85). Чернівці, 2022. С. 8-20.

15. Ачкасова, С., Москаленко, Н., & Головей, Ю. (2023). Аналіз митних платежів та зовнішньоторговельної структури України. *Економіка та суспільство*, (56). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-33>.

16. Дзюбинський А.В., Пахолюк О.В., Шегинський О.В., Безп'ятко О.Г. Митна логістика та управління ризиками в міжнародній торгівлі. *Ефективна економіка*. 2024. № 11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2024_11_74

17. Єдинак В.Ю., Пляцук В.А. Концептуальні засади впливу митної діяльності на забезпечення національної безпеки держави. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2024. №8. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2024_8_12.

18. Зоріна О.А. Податкові та митні преференції під час воєнного стану: вплив змін у законодавстві на діяльність суб'єктів малого бізнесу. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2022. №7-8. С. 16-23. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2022_7-8_5.

19. Іванченко К.О. Моделювання залежності розвитку роздрібної торгівлі від ВВП на міжнародних ринках. *Ефективна економіка*. 2023. №9. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2023_9_60.

20. Івашова Л.М., Івашов М.Ф., Крітенко О.О. Детінізація зовнішньоекономічної діяльності на основі розвитку методів аналізу ризиків і митного аудиту. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2020. №4. С. 119-128. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamcudu_2020_4_21.

21. Каліна І.І., Палій С.А., Шуляр Н.М. Управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств у системі митно-тарифного регулювання. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Економічні науки*. 2023. Вип. 1. С. 28-34. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npmaupe_2023_1_7.

22. Квеліашвілі І.М., Кийда Л.І., Россочинська І. Реалізація механізму "єдиного вікна" як міжнародно визнаного критерія спрощення торгівлі. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2022. №2. С. 51-55. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamcudu_2022_2_11.

23. Кудрявцев В.М. Дослідження впливу «Індустрії 4.0» на міжнародну торгівлю в сучасних умовах. *Ефективна економіка*. 2024. №7. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2024_7_49.

24. Курцев О.Ю., Кошесєва Д.О. Регулювання міжнародної торгівлі: види та інструменти. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені*

Володимира Даля. 2022. №6. С. 31-36. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VSunu_2022_6_7.

25. Міндова О.І. Співпраця України та ЄС в сфері міжнародної торгівлі: нові реалії розвитку. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2022. №7. С. 48-53. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Naykvo_2022_7_10.

26. Перетятко Ю.М. Цифровізація митної діяльності: становлення, періодизація та перспективи розвитку. *Ефективна економіка*. 2025. №2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2025_2_51.

27. Резнікова Н.В., Тарасенко Л.О. Сучасні тренди в міжнародній торгівлі та міжнародному русі капіталів в умовах нових викликів глобальному співробітництву. *Ефективна економіка*. 2024. №4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2024_4_33.

28. Солодковська Г.В., Сандул М.С., Олефіренко В.В. Особливості функціонування міжнародних маркетплейсів в умовах цифрової трансформації глобальної торгівлі. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія : Економічні науки*. 2024. №11(2). С. 58-65. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnjie_2024_11\(2\)_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnjie_2024_11(2)_9).

29. Чала В.С. Механізми зеленого переформатування міжнародної торгівлі. *Інфраструктура ринку*. 2022. Вип. 68. С. 12-20. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ifrctr_2022_68_5.

30. Чуніхіна Т., Корж М., Краснощок В. Міжнародна торгівля в умовах глобальних трансформацій. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2024. №2. С. 30-52. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/uazt_2024_2_4.

31. An introductory guide to trade compliance. 2023. URL: <https://academy.iccwbo.org/international-trade/article/an-introductory-guide-to-trade-compliance/>

32. European business statistics compilers' manual for international trade in goods statistics – detailed data. 2024 Edition. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2024. 416 p. doi: 10.2785/603096

33. Free Trade in the Twenty-First Century: Economic Theory and Political Reality / edited by Max Rangeley, Daniel Hannan. Cham : Springer Nature Switzerland: Imprint: Springer Creation Date. 2025. 746 p.

34. Geopolitics, trade blocks, and the fragmentation of world commerce / Uri Dadush. Lanham: Lexington Books Creation Date. 2024. 227 p.

35. Ortynskyi V., Kurnosenko L., Tohobytska V., Androshchuk I., Zaiarniuk O. Investment Support for the Digitalization of the Economy in the Context of International Economic Relations. *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*, VOL.22 No.6, June 2022 pp. 813-819. http://paper.ijcsns.org/07_book/202206/202206102.pdf

36. Principles of World Trade Law / David Collins. Abingdon, Oxon ; New York, NY: Routledge. 2025. 299 p.

37. Trade Protectionism in an Uncertain and Interconnected Global Economy. Nicolás Albertoni. London: Routledge. 203 p.

38. Valeriia Shcherbak, Oleh Kolodiziev, Ihor Krupka, Kseniia Vzhytynska, Ilona Androshchuk, Tetiana Kolodizieva and Volodymyr Berehovy (2025). Impact of international trade on regional ecosystem sustainability: Evidence from Ukraine amid war. *Problems and Perspectives in Management*, 23(1), 364-378. doi:10.21511/ppm.23(1).2025.27

Інформаційні ресурси:

1. Світова організація торгівлі (WTO) – розділ статистики (WTO Stats) URL: <https://stats.wto.org>

2. WTO iLibrary – електронна бібліотека і база даних публікацій та аналітики з міжнародної торгівлі. URL: https://www.wto.org/english/res_e/publications_e/ilibrary_e.htm

3. Профіль України у WTO Trade Data Monitor (експорт/імпорт, торговельні партнери). URL: <https://ttd.wto.org/en/profiles/ukraine>

4. Світова митна організація (WCO) – “WCO Trade Tools” (онлайн-інструменти: гармонізована система, правила походження, методи оцінки вартості). URL: <https://www.wcoomd.org/en/topics/facilitation/resources.aspx>

5. WITS (World Integrated Trade Solution) – аналітична база даних Світового банку по торговельним потокам, тарифам і торговельній політиці. URL: <https://wits.worldbank.org/countryprofile/en/ukr>

6. Світова митна організація – “Smart Customs Community Portal” (портал обговорення і впровадження цифрових технологій у митній справі). URL: <https://www.wcoomd.org/>

7. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

8. Урядовий портал Кабінет Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua>.

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри ЕМ та КД, Протокол №1 від «28» серпня 2025 р.